

АНОТАЦІЯ

дисертаційної роботи аспіранта Горват А. М. за спеціальність громадське здоров'я на тему

«Обґрунтування моделі громадського здоров'я з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення»

Актуальність теми. Для населення України в сучасних умовах повномасштабної російської воєнної агресії відмічається паралельне формування як індивідуальної, так і колективної травматизації, що, відповідно, негативно позначається на рівні як індивідуального психосоматичного, так і громадського здоров'я. Війна, яку зараз переживає наше суспільство є ідеальним інкубатором зростання тягаря для громадського здоров'я через психічні розлади. У середньому поширеність посттравматичних стресових розладів (ПТСР) і депресії як серед біженців, так і серед населення, яке залишилося в зоні конфлікту, зіставна та сягає до 30%. ПТСР зазвичай співіснує з іншими формами психопатології, і 90% тих, хто пережив ПТСР, мають принаймні одне супутнє захворювання протягом життя. Найбільш поширеними супутніми захворюваннями є депресія, зловживання алкоголем або залежність, інші тривожні розлади, а також психосоматичні порушення. Значущими є міжпоколінні дистресові наслідки війни, коли особливо уразливими контингентами стають жінки та діти, що свідчить про необхідність тривалого родинного медико-психологічного супроводу та реабілітації постраждалих родин.

Перед трикутником медичної, психологічної та соціальної допомоги постає завдання комплексного відновлення психосоматичного та психосоціального здоров'я населення України, де найбільш складним та тривалим етапом є саме реабілітація. Ранні діагностичні та лікувальні втручання можуть знизити поширеність ПТСР серед тих, хто зазнав психічної травматизації. Саме тому найбільший тягар та найбільша відповідальність знову лягають на плечі первинної ланки медичної допомоги. При зверненні за первинною медичною допомогою з будь-якого приводу рекомендовано проводити оцінювання наявності ознак ПТСР для всіх, хто пережив травматичну подію (учасників бойових дій, переселенців, біженців, звільнених з полону тощо). Ведення станів, пов'язаних із гострим стресом, ПТСР і горем, у неспеціалізованих закладах охорони здоров'я проводиться відповідно до спеціального посібника з надання такої допомоги (Assessment and Management of Conditions Specifically Related to Stress: mhGAP Intervention Guide Module), розробленого в рамках Програми дій Всесвітньої організації охорони здоров'я у сфері психічного здоров'я. Пошук можливих ранніх предикторів виникнення ПТСР та ефективних стратегій ранніх

втручань одразу після дії психічної травми є одним із ключових аспектів сучасної психіатрії та медичної психології.

О.С. Чабан, О.О. Хаустова (2022) вказують на те, що однією з останніх розробок є запобігання ПТСР за допомогою короткострокового психологічного втручання в перші кілька годин після травми, а саме «когнітивна блокада» травматичних образів. В Україні має застосовуватися цілісна система трансдіагностичних медико-психологічних травмофокусованих методів діагностики, лікування, профілактики та реабілітації постраждалого від дистресу війни населення, що включають управління проблемами плюс інтегральний підхід до подолання стресу. Нагальним питанням постало навчання медиків усіх рівнів медичної допомоги виявленню та ефективній роботі з постраждалими і особливо — ефективній реабілітації.

Мета дисертаційної роботи: мінімізація негативного впливу війни проти російської військової агресії на стан психічного здоров'я населення шляхом обґрунтування та розробки функціонально-організаційної моделі дій системи громадського здоров'я з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення з алгоритмом впровадження запропонованих інновацій.

Завдання обумовлені метою передбачають:

1. Провести аналіз національних та міжнародних інформаційних джерел за темою дисертаційного дослідження з визначенням проблемних та не вирішених питань на рівні національної системи охорони здоров'я.

2. Розробити програму дослідження, визначити методологію та методи, розрахувати обсяги його проведення.

3. Дослідити рівень впливу детермінант соціально-економічного, поведінкового та біологічного характеру на стан психічного здоров'я вимушених переселенців та населення регіону, віддаленого від зони активних бойових дій.

4. Встановити рівень звернення населення до сімейних лікарів з порушеннями психічного здоров'я та їх готовності до надання відповідної медичної допомоги.

5. Дослідити оцінку психологами рівня порушень психічного здоров'я населення під впливом війни проти російської військової агресії та шляхів мінімізації негативного впливу.

6. Дослідити можливість населення при порушеннях психічного здоров'я отримання необхідної медичної допомоги.

7. Обґрунтувати та розробити функціонально-організаційну модель дій системи громадського здоров'я з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення з алгоритмом впровадження запропонованих інновацій та експертно оцінити її прийнятність для системи охорони здоров'я України.

В ході виконання дисертаційного дослідження планується використання наступних методів:

Бібліосемантичного – з метою вивчення та проведення аналізу національних та міжнародних інформаційних джерел за темою дисертаційного дослідження з визначенням проблемних та не вирішених питань на рівні національної системи охорони здоров'я.

Медико-статистичного – з метою отримання первинної статистичної інформації, яка необхідна для виконання поставлених завдань та розкриття об'єкту дослідження та для статистичної обробки отриманих первинних даних в ході дослідження.

Соціологічного дослідження – з метою проведення опитування запланованих респондентів: вимушених переселенців, дорослого населення регіону віддаленого від зони активних бойових дій, лікарів загальної практики-сімейних лікарів, психологів.

Контент-аналізу – для проведення аналізу законодавчої бази за темою дисертаційного дослідження.

Структурно-логічного аналізу – для проведення функціонально-структурного аналізу та узагальнення отриманих результатів дослідження.

Моделювання – для проведення функціонально-структурного аналізу, моделювання та представлення функціонально-організаційної моделі дій системи громадського здоров'я з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення з алгоритмом впровадження запропонованих інновацій.

Експертних оцінок – з метою визначення прийнятності для системи охорони здоров'я України обґрунтованих та запропонованих інновацій.

Методичною основою дослідження буде використано системний аналіз.

Обсяги дослідження будуть обраховані з метою отримання репрезентативних результатів.

Об'єкт дослідження: стан психічного здоров'я різних категорій населення України під час війни проти російської військової агресії.

Предмет дослідження: вплив детермінант соціально-економічного, поведінкового та біологічного характеру на стан психічного здоров'я вимушених переселенців та населення регіону, віддаленого від зони активних бойових дій.

База наукового дослідження: система громадського здоров'я України.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в Україні:

- системно, на сучасному етапі буде визначено негативний вплив війни проти російської військової агресії на стан психічного здоров'я населення та розроблено функціонально-організаційну модель системи дій громадського здоров'я з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення.

- уточнено наукові дані про вплив сучасної війни на стан психічного здоров'я вимушених переселенців.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в доповненні теорії соціальної медицини в частині вчення про управління охороною здоров'я, зокрема, щодо мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що буде розроблено методичні рекомендації з мінімізації негативного впливу війни на стан психічного здоров'я населення.

Основні результати дисертаційної роботи будуть впроваджуватися в практику на етапах його виконання на галузевому та регіональному рівнях.

Галузь використання результатів дослідження: система громадського здоров'я України.

Аспірант:

А.М. Горват

Науковий керівник:

В.Й. Білак-Лук'янчук

« 15 » XI 2023 рр.